

IBAIERTZ

ZEZENAREN MIRABE (Gernika, 1937)

Zure eta lurren saminean
arratoi zapaldu zien,
zure zulo, etxe, bazter, bide,
mendi, kaleak
odolez bete ziren

Euskal Herria agoniz,
odol asegarritz.
Lurra pitzatu da
eta lurretik sua
—iturria bezala—
arin jaiki da...
Nork eman dizu
halako ur gazia?

Horra, horra, Gernika hotzikaraz,
bere haragia erne ideki da
obusen ibaiaz,
esperma gorri, gorri, unibertsal bat
bere gain erori da.
Esperma hori zertarako duzu,
agian semeak suaz jaiotzeko,
agian, baratzetan metrailaren loreak
sendo, lerdin, gailen
etortzeko?
Junker-en zaplaztekoa
harrietan, masailetan, sabeletan

—etxeen algaretan—
lehertu eta hatsi da,
arratsa more, isila
odol eta garraisi egin da.
Ah, nolako arrats teluriko, apokaliptiko
—sekulakoa—
mila olatu, mila danbore, mila zezen mozkorrez
erasoa...
(ah, nola, nolakoa!).

Junker horien gosea
zezen beltzen amorroa
bezain ankerra da,
eta berriro obusen esperma
afar gori, azkengabe, unibertsal bezala
guganaz erortzen da.

Zezenaren orrua izugarria da,
Gernika zezenaren zangopean datza,
zeruko pizti zantarrek egarria
etxe, kale, orma eta gizonen masailetan
asetzen dute,
Gernikan sua zutik ikusi da,
Gernikan sua hotsez, minduraz, herioaz
altxatu da
eta herriaren zilborra
ketan hustu da.
Bai, Gernika gorputzez hautsia dago,
idi zikiriatu baten begirada tristea du,
obusen ahoak goputzen haragian
—gure historiaren harrikozkorretan—
hozkatzen du.

Begira odolezko tontor nahastuak
 nola Picassoren pintzel amorratuak...
 Beraz, Gernikak Picassoren eskutan
 itxurra itsusia:

zangoak, esteak, besoak, izterrak, kaskahezurrak,
 ukabil amorratuak, sabel eta hatzapar hautsiak
 denak nahasketa izugarrian.

Ah, hortzak zutik
 ah, begiak zutik,
 ah, garraisiak zutik.
 ah, hatzaparrak zutik.
 ah, gorrotoak zutik,
 ah, okotzak zutik
 (herri honen arima etzanda bakarrik)...

Zezenak, mamuak, goiko egaztiak
 (Junker madarikatuak)
 hezurren esta haragien,
 gizonan eta animalien, gorputzen eta arimen
 vals mozkor-agonikoa maite dute.
 Dena dantza krudel, erdierotikoan urduri...
 Bai, begiak daude zutik,
 gorrotoak ere zutiz
 (herri honen arma etzanda, bakarrik)

Gernikan odolak hitz egin du,
 bere hitza mailu bilakatu da,
 gorrotoaren mozioa iturrietan altxa da,
 zeruetatik euria (obusen su gorria)
 kutxara galantetan
 euskal soro, baratze, mendi,
 arima, gurari,
 bihotzetara
 erori da.
 Akaso, herri hau gaiztoa da,

akaso, bekatu handiak
(izugarriak,
nardagarriak)
egin ditu...
Bai, herri honek
bere etxeak,
bero soroak,
bere euskarak,
bere legeak
defenditu ditu
(ah, eta hori da bekatu!)
Horregatik herri honek zigor handi, fingabe bat
merezi du...

Hezurren karraskak birao,
gizonen hatsak madarikazio.
Desolamendua saminezko ezeanotan
bidegabe hustu da,
gorrotoa gizonen begietan gordindu.
Arratza pasata, gauaren isilean,
euskal semeak polbora jan dute
beren amak esaten dutelarik:
"barkatu, barkatu".

Gero, okotzen eta kaskahezurren,
ukabil eta izter hautsien tontorrean
herri honen arnasa bota du,
gau argi gorriz bilakatu
(zezen galanta odolez mozkortu
eta tripaz gora gelditu...).

Orain zer egingo dugu?
Zezen hori hilko al dugu?
Bai, bai, bere sabela ziztatu
behar dugu
(herriaren borrokaz) gure odolak berriro

zainetara eta soinetara igo behar du.
 Ondoren gure herriak *herri* iraungo du,
 gure soroek eta baratzek beste euri bat izanen dute
 eta aberriak arrats gorria pasa ondoren
 bakea
 eta ohe zuria etxean
 gozatuko du...
 Noiz, noiz? Gaur bertan
 —arratsean—.
 gaurko ilargi gazi, more, horia
 tamarindoetan duenean,
 bai, gaur bertan,
 herriak borroka hasi eta jarraituko
 duenean...
 Gaur bertan .

Historiaren erritmoa

Lurrak, lurrak, lurrak,
 —urteak, urteak, urteak—,
 ta urteen nekea
 kateen gurpilean...

Zaldia ta zalduna
 ta haien itzala
 —zakurra—
 mamua bailitzan
 zelaien joanean...

Keinu zantarrak urrutian,
 Herri baten lantzak,
 haitzurak,
 haizkorak,
 mailuak,
 kolpeka
 euskal eremuan.

Kolpeka
Herri baten semeak
historiaren atean.
Zaldi honen zangoak
hautsiko ditu
gure kateak,
aspaldiko nekeak.

Arre, arre zaldiko,
arre arinago,
bihar goizean
gerade libro

Herrien zigorrean,
—irrintzi ta danboreen
gorrotoan—
—historiaren erritmoan—
Herri honen herdoila,
nekea
ta herioa
hautsiko da.

Lurrak, lurrak, lurrak,
—urteak, urteak, urteak—,
ta urteen nekea
kateen gupilean

Arre, arre zaldiko,
arre arinago,
bihar goizean
gerade libro.